শীলভদ্ৰৰ সহযাত্ৰী : এটি আলোচনা
(উপন্যাসৰ আলোচনা)

ভিন্নস্বাদৰ গল্প, উপন্যাস আদি ৰচনা কৰি অসমীয়া সাহিত্যক সমৃদ্ধ কৰা সাহিত্যিক গৰাকী হৈছে শীলভদ্ৰ। তেখেতৰ দ্বাৰা ৰচিত উপন্যাস কেইখনমান হ'ল- 'আগমনীৰ ঘাট', 'আঁহতগুৰি', 'অবিচ্ছিন্ন', 'অনুসন্ধান' ইত্যাদি। আনহাতে 'মধুপুৰ বহুদূৰ', 'সমুদ্ৰতীৰ', 'প্ৰতীক্ষা', 'উত্তৰণ', 'বিশ্বাস আৰু অন্যান্য গল্প', 'দাম্পত্য আৰু অন্যান্য গল্প' আদি তেখেতৰ দ্বাৰা ৰচিত গল্পপুথি। সামগ্ৰিক সাহিত্যৰ বাবে শীলভদ্ৰই ১৯৯৪ চনত সাহিত্য একাডেমি বঁটা আৰু ২০০১ চনত 'অসম উপত্যকা সাহিত্য বঁটা' লাভ কৰিছিল।

শীলভদ্ৰৰ গল্পসমূহৰ ভিতৰত 'সহযাত্ৰী' এটি অন্যতম গল্প। এটা সময়ত সমাজৰ আভিজাত্য আৰু জাতিৰ প্ৰতীক আছিল অভয় বৰুৱা। অভয় বৰুৱাৰ জাতি আৰু আভিজাত্যৰে বলীয়ান হৈছিল পাহোৱাল ডেকা সুৰুৰ। মানুহৰ মাজত সুৰুৰ পৰিচিত আছিল তাৰ শক্তি আৰু সাহসৰ বাবে। কেৱল অভয় বৰুৱাহঁতে মানুহ বুলি গণ্য নকৰা সুৰুৰক কৰা নিৰ্ভীকিয়া চকুদুটাই চালে মানুহেও তাৰ লগত তৰ্ক কৰাৰ সাহস হেৰুৱাই পেলাইছিল। দেখাদেখিকৈ সুৰুৰ আছিল বৰুৱাৰ বলতকৈ বলী। দুষ্টচৰিত্ৰৰ অভয় বৰুৱা আৰু সুৰুৰৰ মাজত থকা সম্পৰ্কটো তীব্ৰ মেৰুদণ্ডৰ সেয়া গল্পটোত লেখকে বৰ্ণনা কৰিছে : বৰুৱা আৰু সুৰুৰৰ মাজত সম্বন্ধটো আছিল অলপ জটিল। ব্যাখ্যা কৰা টান। আমনুষ্ঠানিক ভাৱপূৰ্ণ এক সংজ্ঞাহীন বিশেষত্ব। প্ৰভু আৰু প্ৰভুভক্ত ভৃত্যৰ মাজত যেনে সম্বন্ধ হয়, তেনেও নহয়, আকৌ দুজন পুৰুষ মানুহৰ মাজত থকা সম্বন্ধৰ দৰেও নহয়।

দৈহিক শক্তিতে বলীয়ান সুৰুৰক মাৰিবলৈ যিদিন বিষ্ণু ফুলজাৰি পাঁচৰ কেইখনমান আঙুলি কাটিছিল, কিন্তু সুৰুৰৰ এডাল বাল নোৱাৰিলে, বৰঞ্চ কৈফিয়ত

দীনেশ্বৰৰ আগাতীত হুঁতাহে গ'ল। অৱশ্যে আগিয়াৰ হাতখন ঠাণ্ডালাগে কাষলৈ তাত পাইছিল। গান্ধীজীৰ ভাষাত - "নিজকে জানিছিলোঁ যে তুমলীয়া গোৱালীৰ জাতি আছিল অৰ্থাৎ বৰুৱাৰ আগতিয়াই লোক। ডাঙৰ - সাজসজ্জা গাঁওখন সুকুমাৰে গ্ৰেইৰ ঘাটলৈ ডেকেবুঢ়া গ্ৰাম্যলোক যোগাড় কৰিছিল।' 'সি হওক, সুকুমাৰ উপৰত প্ৰতিশোধ লোৱাৰ বাবে দীনেশ্বৰ কিমান জ্বলি আছিল, আৰু এদিন দীনেশ্বৰেই নিজৰ প্ৰাপ্তৰ সুকুমাৰ হত্যা হৈ পৰিছিল। তেতিয়াৰে ধুৰুৱাৰ চেয়াৰী মুখিয়েকলৈ থাকি সুখে পুনৰ জী উঠিছিল; কিন্তু আগৰ দৰে নহয়। তাৰ সোঁশৰীৰ মন সম্পূৰ্ণ একেবাৰে অসামিলা হৈ পৰিছিল। গাঁৱৰ অৰ্থাৎ ~~[struck]~~ ন ধনবাবৰো সুকুমাৰক মেদি দিলে। ~~[struck]~~ এটা সময়ত মইমা কোনো শব্দ আৰু শাৰীৰিক শক্তিৰ প্ৰতীক সুকুমাৰ মৰিছুৰে বৰ্তমানত কিছুমান কথাই ভাবিছিল হৈ পৰিলে 'সি সুখেৰে একো নহয়, এতিয়া মানুহক আগত ভৈমা আগতাই দিয়ে'। অৰ্থাৎ বৰুৱাৰ আগতো সুকুমাৰে ভৈমা আগতাই দিয়া গান্ধীবাদে প্ৰভাৱ পেলাইছিল — মই এতিয়াৰ অৰ্থাৎ সুকুমাৰ আগতো সুকুমাৰ হলেও ভৈমাটো আগতাই দিয়া দেখিছিলোঁ। মই অৰ্থাৎ সুন্দৰ চকুৰে এটা সমস্যায় আতঁৰৰ ভাব কেনি যোৱা যেন দেখিছিলোঁ।'

সেই সুকুমাৰ লাখী মাটিয়ে উপাৰ্জিত কিছু চলায়। মাটিৰ লগত মৰা আন সকল লাখী হৈছে (জীৱন ? — অৰ্থাৎ বৰুৱাৰ লাভিলেখা। কাম কিটাকি উপাৰ্জিতলৈ আহি মাটিৰ লগতেই আছে* (আজিও এদিন) এদিন উপাৰ্জিত কিছু চলাই আছেই ~~[struck]~~ গান্ধীজীৰ সুখাসুখি হওক জীৱনে দেহ— মাটিৰ গা ভাগে নাই। মই উমাৰ ~~[struck]~~ কিছুমান নিয়া বিচাৰিছো। মোৰ এটি কায় চিনি পায় ?

এসময়ত অৰ্থাৎ বৰুৱা আৰু সুকুমাৰ — এতেলাৰ সমাজ দৰে মিঠাৰ উত্তৰ পুৰুষো যেন কিন্তু পৰিস্থিতিত পুনৰ এতেলাৰ হৈছে। 'মাটি আৰু জীৱন' - এখন পথৰ সহযাত্ৰী।

Scanned with CamScanner

'জয়মতী' - শীলভদ্ৰৰ এক অনন্য সৃষ্টি। অসমীয়া সাহিত্যৰ বাস্তৱ অভিজ্ঞতাৰ আলমত গল্পটোৰ বিষয়বস্তু নিৰ্মিত হৈছে। সাহিত্যৰ প্ৰকাশক সাম্প্ৰতিক পাৰিপাৰ্শ্বিকতাৰ প্ৰভাৱ পৰিলে তেওঁ সংগ্ৰহ কৰা গল্পটোৰ বিন্যাস। গল্পকাৰৰ অভিজ্ঞতা হৈছিল যেতিয়া শীলভদ্ৰৰ গল্পৰ সৃষ্টিৰ সময়ত। আলোচ্য গল্পটোত শীলভদ্ৰই চাক্ষুষ অভিজ্ঞতা আহিলা সাহিত্যৰ চৰিত্ৰ তৈয়াৰ কৰাত সুবিধা দিছে। তেওঁৰ অনুভৱৰ সাক্ষাৎ প্ৰকাশ ঘটিছে। শীলভদ্ৰৰ গল্পত সমাজ সম্পৰ্কত উপেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাই উল্লেখ কৰিছে ঃ "চাক্ষুষ অভিজ্ঞতাৰ গভীৰ অনুভৱৰ যোগেদি তেওঁৰ গল্পত সমাজ দেখোৱা। সাধাৰণ মানুহৰ দুখ-কষ্ট বৰ্তমানকালৰ গল্পত আছে এজন সংবেদনশীল আৰু লেখকৰ সত্য অনুসন্ধানৰ আভাস উঠি আহে।" (

'জয়মতী' গল্পটোৰ ভাষাশৈলীতো আছে এক সুকীয়া বৈশিষ্ট্য। গল্পটোত স্থানবিশেষে গোৱালপৰীয়া উপভাষাৰ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে। গল্পটোৰ বিষয়বস্তুৰ লগত গোৱালপৰীয়া উপভাষা সংযোগে আৰু পৰিবেশ সৃষ্টি হৈছে পাৰি। শীলভদ্ৰৰ গল্পৰ ভাষাশৈলীৰ মন কৰিলে দেখা যায় যে বাক্যবোৰ সাধাৰণতে চুটি চুটি। অনুপাত বাস্তৱধৰ্মী আৰু অলংকৃত ভাষাশৈলীয়ে তেওঁৰ গল্পক এক সুকীয়া মৰ্যাদা প্ৰদান কৰিছে। প্ৰফুল্ল দত্তগোস্বামীয়ে এই সম্পৰ্কে কৈছে — "শীলভদ্ৰৰ বাক্যবোৰ চুটি, যেন সংলাপহে। তেওঁৰ ভাষাত আড়ম্বৰতা নাই, আছে এক সাবলীলতা।" জয়মতী গল্পটোৰ ভাষালৈ চালে দেখা যায় চুটি চুটি সংলাপ বিন্যাসৰ দ্বাৰা তেওঁ কেনে সুন্দৰ ছবি দাঙি ধৰিছে। যেনে —

নাইতু। মুই তোমাক চেনছু।
চেনছু? কোন লোকা তুমি?
মুই সাইপুৰেৰ চেংৰা।

মইহঁতেক? মইহঁতেক কোনেকোনে?
পাইছিলা বাপুহঁত।"

গোৱালপৰীয়া উপভাষাৰ ভাষাতাত্ত্বিক বৈশিষ্ট্য কেতবোৰ গল্পটোত বিদ্যমান। যেনে -

১। গোৱালপৰীয়া উপভাষাত নঞৰ্থক ক্ৰিয়া গঠন কৰিলে 'না' উপসৰ্গ সংযোগ কৰা হয়। গল্পটোত ও আছে -

অন্তো ভৰপেটৰ নালাগে এক সাঁজতে ভাত নাপালায়।

2। সৰ্বনাম কাৰকত গোৱালপৰীয়া উপভাষাত ক, অক, কক আদি ব্যৱহাৰ হয়। যেনে মইহঁতেক।

৩। গোৱালপৰীয়া উপভাষাত পুৰুষবাচক সৰ্বনামবোৰ মান্য অসমীয়াতকৈ পৃথক। ~~গল্পটোত আছে~~, যেনে -

যেনে

প্ৰথম পুৰুষ : মান্য	গোৱালপৰীয়া
~~মই~~ মই	মুই

গল্পটোত আছে - যেনে → মুই মইহঁতেক চেংৰা।

আকৌ দ্বিতীয় পুৰুষ : মান্য	গোৱালপৰীয়া
তই/তোমালোক	তুমৰা

'মহমাৰী'ত তুমৰা শব্দটোৰ প্ৰয়োগ হৈছে গল্পটোত -
তোমৰা বৰজোপাৰিৰ বনবাবুৰ দাদা নহয়?

৪। আকৌ গোৱালপৰীয়া উপভাষা আৰু মান্য অসমীয়া ভাষাৰ শব্দগত পাৰ্থক্য বহুত আছে। যেনে -

মান্য	গোৱালপৰীয়া
~~[illegible]~~ ল'ৰা	চেংৰা
কেনেকৈ	কেমন
ভাত	ওকি
মাউ	মাং

Scanned with CamScanner